

לום מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא שנאמר ילכו מחיל אל חיל. ופירש רש"י משיבה לשיבה ממדרש למדרש. ויתוסף להם חיים גם בעולם הבא. לא יתכן לרמוז בהם לכפול לשון שני חייהם שתביב לפני המקום לעולם הבא. שהרי יתוסף להם חיים כמספרם לעולם הבא יתכן שנשארים וחיים כמספרם לעולם הבא נרמז במה לרמוז שתביב שנותם לעולם הבא הזה נרמז במה שנכפל שני חיי שרה ואשה אחת כשרה לא היה שתקנה פגם חוה וכמו שאמרנו. ומשום הכי נרמז דוקא בשרה:

באחרונה. יש להבין למה נרמז זה בשרה ולא באברהם. כיון שזה אמר על כל הצדיקים שתביב חייהם בעולם הזה ולעולם הבא. אך הענין מה שאמר שנותם תמימים הוא כיון שנמנו כל השנים אף שנות הילדות שלא היה בהן דעת. מזה מבואר ששנותיהם תמימים. והנה באברהם אבינו ע"ה כתיב התהלך לפני ה' תמים. שעל ידי המילה נשלם ששנותיו תמימים. היינו שאו נתברר מה שנאמר לך של ילדותך מה טל זה פורח כו', מה הטל הזה סימן ברכה כו', וכמו שאמר (בראשית רבה פ' לט), היינו שאף ימי הילדות קודם שהכיר את בוראו גם כן סימן ברכה. שירא נהודא דנפיק מגו חשוכא (וכמו שאמרנו לך מא' ז') וכן שרה אף שלא נאמר בה והיה תמים כבר אמרו (עבודה זרה כו.) דאשה כמאן ומיהלא דמיה. ונכתב רק בשרה שני ימיה לחרות ששנותיה תמימים על פי מה שאמרנו במדרש (קולת רבה ז') אדם אחד מאלף מצאתי זה אברהם. ואשה בכל אלה לא מצאתי זו שרה. והמכוון שהיו עוד צדיקים כאברהם שבא לתקן פגם של אדם הראשון וכמו שאמר (בראשית רבה פ' יד) הרי אני בורא את האדם תחלה שאם יקלקל יבא אברהם ויתקן ותחתיו עיין שם ואדם א' מאלף מצאתי כאברהם שיבא לתקן פגם אדם הראשון וכמו שאמר (בראשית רבה פ' ט) אין דור שאין בו כאברהם כו', אבל אשה כשרה שתקנה פגם חוה לא נמצא. חוה שנאמר ואשה בכל אלה לא מצאתי. ומשום הכי נחשב בפרשה מיוחדת מיוחדת ושני חייה. לחודות ששנותיה תמימים. מה שלא נמצא בשום אשה וכמו שאמרנו בזה הקודש. ונכפל בה באחרונה שני חיי שרה שתביב שנותיהם של צדיקים לפני השם יתברך בעולם הזה ולעולם הבא. אך זה יתכן באשה שאינה בת תורה ונשארים חיייה כמו שזה לעולם הבא והם תביב לפני השם יתברך מה שאין כן בצדיקים דאיתא וסוף ברכות) תלמודי חכמים אין

וגו' וידעין חיי שרה וגו'. במדרש רבה ידעין ח' ימי תמימים וגו', כשם שהן תמימים. כך שנותם תמימים כו', כהדא עגלתא תמימה. ושמעתי מר"ק דצוקל"ה שפירש כהדא עגלתא דבר עגול שאין לו ראש וסוף שהכל שוין. כך שנותם וכמו שאמרנו בת ק' כבת כ' לחסא. ומסיק במדרש מה צריך לומר שני חיי שרה באחרונה לומר לך שתביב חייהם של צדיקים לפני המקום בעולם הזה ולעולם הבא. וירש זה בשרה שלא נכתב פרשה מיוחדת ולמנות השנים בשום אחד מהאמרות כמו בשרה וכמו שאמרנו בזה הקודש (קב א) אבל מה שרמזו שתביב חייהם לפני השם יתברך בעולם הזה ובעולם הבא מודכפל שני חיי שרה